

CIEM (123) *pt*

ciem (122), **cim** (1) *RejKup*.

Pisownia łączna z wyrazem poprzedzającym (111), *rozłączna* (12).

-ciem (11), -ciem (7); -ciem *OpecŻywList*, też *ForCnR*, *ForCnRWiet*; -ciem : -ciem *OpecŻyw* (7 : 5), *OpecŻywPrzedm* (1 : 2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde bez cytatu.

Partykuła uwydatniająca (123) :

a. Z rzeczownikiem (10) : Prawdąciem łámá vkaže/ Kto ieŝt práwy/ á kto też łže. *BierEz* H4v, M2, Q3v, S2; Mękićciem bożé nábożné rozmyŝłaniĳ/ przywodzi człowieka ku ŝkruffe wierné *OpecŻyw* 160, 133; Rozmyŝłanim ciem iego ŝwiętego żywota/ duŝła tako ŝie w miłofci boże twierdzi ij rozpálá/ iĳż rzeczy czeŝne wzgárdzá a za nitz niemá. *OpecŻywPrzedm* C3; *FalZioł* V 12v; W pierŝiachciem łá członki naŝláchetnieyŝe ku żywotu/ Serce/ płucá/ wątrobá. *SienLek* 16, 16v.

b. Z przymiotnikiem lub imiesłowem odmiennym (25) :

α. Z przymiotnikiem (24) : Złyćciem niedba o nikogo *BierEz* 14; Mownićciem obyczay máią/ Nic w łobie nie záchowáią *BierEz* O3; Mądregoćciem przyiażń pewna. *BierEz* O4v, A3v, H4v [2 r.], I, Kv, K2 (13); Roŝkoŝné cie^m/ milé/ ij zbawicielné tam vczynil kázanié mowiątz. *OpecŻyw* 42, 101v; bo Nieŝzczęćcie/ s Szkodą [...] ŝilnicciem to mężowie wręcz a nielutoćciwi. *ForCnR* D2v; *PatKaz II* 32; Nier[za]dną ciem wołá mają Za rożnym jej pożywają *BierRozm* 12, 16, 18; Naylepŝećciem lekárŝtwo/ gdy co miłego ŝtráćifz/ co narychley zápomnieć. *SienLek* 14, 25, 34, 34v.

β. Z imiesłowem (1) : [Banki] ŝiekánećciem wyćiągáią krew/ á fuche duch. *SienLek* 33v.

c. Z liczebnikiem (2) :

α. Głównym (1) : Przez trzycięm [...] ŝwiátoŝci/ ludzie máią ŝie gotowatz ku ŝmierci *OpecŻyw* 178v.

β. Mnożnym (1) : w dwoićcijem go rzeczy náwięcey pomáwiali. Naprzod/ iĳż ŝie iĳch krolem czynil. Wtoré iĳżby ŝie ŝynem bożym mienil. *OpecŻyw* 130v.

d. Z zaimkiem (28) :

α. Osobowym (2) : Ciebiećciem ŝię kożdy wŝtydzi *BierEz* O3v; Onáćciem mężá pierwŝzego/ Włpomináła vmárłego *BierEz* P.

β. Wskazującym (16) : W tychćciem rzeczach niemáŝz zgody/ Ktore łá rowney vrody *BierEz* 12; Anoć mowá nie pomoże/ Sámacćciem ŝie rzecz okaże. *BierEz* M2, N, O3; *OpecŻywPrzedm* C4; *ForCnR* C3; *PatKaz II* 37v; *BierRozm* 26; tęćciem iedno ŝaleni włobie chytroŝć máią. *SienLek* 52v; Dobreć kthemu máŝło z rożá a z trochą miodu połpołu ŝtłuc/ toćciem ránę czyŝci. *SienLek* 147v, 2, 2v, 17v, 29, 30, 30v.

γ. Względnym (4) : Kogoćciem we łży poznáią/ Nie bárzo óń wŝyŝcy dbáią *BierEz* K3, O4v, P4; Komuciem barzo á gęŝto żyła biĳe/ tam krew á kolera panuie. *FalZioł* V 12v.

δ. Przeczującym (2) : Nikomućciem zdraycá niemil/ Choćby kiedy potrzebien był *BierEz* L3v; Zádnáćciem matka tak niemilowała ŝyna/ [...] iako ona ŝweé mileé dziećię milowała. *OpecŻyw* 32v.

ε. Upowszechniającym (4) : Kożdemućciem vrząd naydzie/ Iż wŝdy pożyteczen będzie. *BierEz* S2, O3v; Wŝŝyťcy ciem ktorzy biorą miecz/ mieczem poginá *OpecŻyw* 106v; *SienLek* 59.

e. Z przysłówkiem, przysłówkiem zaimkowym, wyrażeniem przyimkowym (30) :

α. Z przysłówkiem (17) : Lepiećciem w dośtátku być/ Co zbędzie opcym zośtáwić *BierEz* G; Rychłóciem ten żywót śtráćić/ Kto się cudzym vbogáćić *BierEz* Q4v, C, Lv, L2v, M2v, Ov (10); *ForCnR* B3; Lepiey czjm to Iudas wjedzał [...] Iako fię był zachować miał *RejKup* z4v; *SienLek* 14v, 17, 25, 34; Dokładáło nas tu czworo/ Bárzociem dziś w brog nie śporo. *RejZwierc* 234v.

β. Z przysłówkiem zaimkowym (12) : Nigdjećiem po nowey krzywdzie/ Gniewność rychło nie odeydzie *BierEz* L3; Wśędycięm ięśt nędze dośyć/ A bez prace nie dádzą nie *BierEz* P2, Bv [2 r.], N; Takociem ię śwá motzą był zaślepil/ iję go poznatz niemogli. *OpecŻyw* 105, 37v, 90; *OpecŻywPrzedm* C3; *ForCnRWiet* Av; *BierRozm* 22; S tądćiem ciáłu przychodzi mdłość *SienLek* 2v.

γ. Z wyrażeniem przyimkowym (1) : Wtorá rzecz [...] ięśtcij/ iję naś miły zbawiciel [...] wczas ciem za náś począł cirpietz *OpecŻyw* 22.

f. Z czasownikiem (24) : Niemaźćciem ktoby wśzytko wiedział *BierEz* B2v; Ślufzećciem to ná mądrego/ Pátrzyć czáfu będącego. *BierEz* G, B3, G4v, Iv, I2, K4v (10); *OpecŻyw* 41v, 152; Vkázał ciem fię zaśie żywy dnia trzeciégó *OpecŻywList* C2v; Sąciem wśdy ludźie cznót wybornych *ForCnR* A3v, C3, D3; *BierRozm* 15, 19; Powiedzyał Merkuryuś/ my co tám fiedzimy/ Powiedzyałciem/ wśzytkiego iż nie práwie wiemy. *RejWiz* 144; *SienLek* 12v, 18, 25, 37v, 54.

g. Z wyrazem „trzeba” (4) : Trzebáćciem wśędy śtałym być *BierEz* I2v; Nietrzebáćciem niczym gárdzić/ Wśzytkoć fię może przygodzić *BierEz* P, N2v, O4. [Wyraz występuje przeważnie w 1. poł. wieku; w 2. poł. pojawia się tylko w *SienLek* (26) oraz w tekstach wierszowanych Reja (3).]

Cf **ABOCIEM, ACZKOLWIEKCIEM, ALEĆ, ANICIEM, BOCIEM, 2. Ć, IMCIEM, OWACIEM, POKICIEM, PRZETOCIEM.**

ZZa